

ACTIVITATEA CENTRULUI DE LINGVISTICĂ, ISTORIE LITERARĂ
ȘI FOLCLOR ÎN ANUL 1971

La Centrul de lingvistică, istorie literară și folclor al Filialei Iași a Academiei R. S. România funcționează două sectoare: unul de lexicologie, lexicografie și dialectologie și altul de istorie literară și folclor. Cercetările întreprinse de către colectivele de lucru din cadrul acestor sectoare în cursul anului 1971 au avut ca obiectiv principal, ca și în anii precedenți, îndeplinirea sarcinilor prevăzute pentru lucrările înscrise în planul de stat: *Dicționarul limbii române* (în colaborare cu sectoarele de lexicografie de la institutele de lingvistică de la București și Cluj), *Noul Atlas lingvistic român, pe regiuni, Moldova și Bucovina* și *Dicționarul literaturii române*.

În cadrul colaborării la *Dicționarul limbii române* a continuat operația de redactare a articolelor de la litera E (cca. 800 de pagini manuscris). Paralel, s-a lucrat la pregătirea pentru tipar a manuscrisului literei Ș, redactat și revizuit la Iași în anii precedenți. Colectivul de lexicografie este compus din: Corneliu Morariu, Doina Cobeț, Victoria Zăstroiu, Eugenia Dima, Rodica Cocîrță, Rodica Radu, Ion Oprea; pînă la începutul semestrului al doilea al anului au lucrat în acest colectiv și Zamfira Mihail și Maria Deutsch. N. A. Ursu a participat la revizuirea etimologiei cuvintelor de la literele P și R din *Dicționarul limbii române*.

Pentru *Noul Atlas lingvistic român, pe regiuni, Moldova și Bucovina*, au continuat anchetele, înregistrarea și transcrierea textelor dialectale de pe bandă de magnetofon și pregătirea materialului pentru glosarul dialectal. În cursul anului 1971, cercetătorii din colectivul de dialectologie, Stelian Dumistrăcel, Ion Nuță, Ion Florea, Doina Hreapcă și Ion Bîrleanu, au făcut un număr de 23 de anchete definitive cu chestionarul NALR și 27 de anchete speciale pentru înregistrarea de texte dialectale. În fiecare localitate au fost înregistrate aproximativ 70—80 de texte, lucrîndu-se, în medie, cu un număr de 20 de informatori. Au fost transcrise texte din 10 localități (aproximativ 145 de pagini) și s-au extras cca. 1000 de fișe pentru glosarul dialectal care se va publica ca o anexă a Atlasului.

Au continuat lucrările pentru *Dicționarul literaturii române* (vol. I, de la origini pînă la 1900), elaborat de cercetătorii din sectorul de istorie literară și folclor, din care fac parte Al. Teodorescu, Ion Lăzărescu, Dan Mănuacă, Remus Zăstroiu, Leon Volovici, Gabriela Drăgoi, Florin Faifer, Stănuța Crețu, Algeria Simota, Rodica Șuiu, Const. Teodorovici, Maria Guică (din colectivul de istorie literară) și Ion Ciubotaru, Lucia Berdan, Lucia Cireș, Constanța Buzatu (din colecti-

vul de folclor). Au fost redactate un număr de 112 articole, referitoare la scriitori, traducători, opere literare, specii folclorice, periodice. Dintre articolele redactate (800 de pagini), cele mai importante sînt consacrate scriitorilor Vasile Alecsandri, N. Bălcescu, Dimitrie Bolintineanu, Mihail Kogălniceanu, B. P. Hasdeu, Ion Ghica, Alexandru Vlahuță, B. Șt. Delavrancea, C. Dobrogeanu-Gherea, Ion Creangă, periodicelor „Popolul suveran“, „Foiletonul Zimbrului“, „Concordia“, „Federationească“, „Liga ortodoxă“ etc. Au fost, de asemenea, redactate articolele referitoare la *baladă, basm, legendă, Miorița, Toma Alimoș*. Paralel, s-a continuat revizia și s-a îmbogățit fișierul. În cursul acestui an au fost extrase informații pentru bibliografia *Dicționarului literaturii române* din cca. 50.000 de pagini (volume și periodice).

Dintre celelalte teme care au fost înscrise în planul de cercetare al Centrului, pentru studiul monografic *Neologismele limbii române în perioada 1760—1860*, N. A. Ursu și Despina Ursu au alcătuit planul amănunțit al studiului introductiv și au stabilit normele de redactare a repertoriului de cuvinte și forme al lucrării, din care au fost redactate cca. 150 de pagini. Paralel, a continuat extragerea de material documentar. Pentru tema *Influența limbii literare asupra graiurilor populare românești, pe baza ALR* s-a redactat studiul referitor la adaptarea fonetică a neologismului în graiurile populare (Stelian Dumistrăcel); pentru *Terminologia viticolă și pomicolă în Moldova și Bucovina* s-au realizat capitolele referitoare la denumirile pentru soiuri de struguri, numele uneltelor și operațiilor din cursul vinificației (Ion Nuță), iar pentru *Terminologia meseriilor în mediul rural* s-a redactat studiul privitor la terminologia fierăriei (Ion Florea). Rezultat al anchetelor întreprinse pe teren și al documentării de arhivă, cercetarea privind *Toponimia de pe valea superioară a Moldovei* se va finaliza într-un studiu și un glosar de toponimie (Dragoș Moldovanu).

Lucrările pentru realizarea arhivei de folclor din Moldova și Bucovina au constat în anchete directe cu chestionarul folcloric în 21 de localități din județele Suceava, Botoșani și Iași. Concomitent au fost făcute înregistrări de texte folclorice pe bandă de magnetofon și s-au fotografiat obiecte de interes etnografic. S-a continuat, de asemenea, fișarea răspunsurilor la chestionarele completate prin ancheta indirectă (cca. 15.000 de fișe).

Rezultatele cercetărilor întreprinse la Centru urmează să fie valorificate după încheierea lucrărilor la temele respective, prin publicarea unor volume (*Dicționarul limbii române, Atlasul*, volumele de texte dialectale și glosar, *Dicționarul literaturii române*, monografia consacrată neologismelor). În articolele *Africatele* și

și *g* în graiurile de tip moldovenesc și bănățean, pe baza ALR (Stelian Dumistrăcel) și *Denumiri pentru soiuri de struguri în Moldova* (Ion Nuță), publicate în volumul de față al „Anuarului de lingvistică, și istorie literară“, au fost prezentate doar rezultate parțiale ale cercetării temelor indicate mai sus.

În afara lucrărilor din plan, cercetătorii de la Centru au mai publicat: Al. Teodorescu și I. Lăzărescu (în colaborare cu Gr. Botez, M. Bordeianu, V. Botez) *Scrisori către Ibrăileanu*, vol. II, apărut la editura „Minerva“ în 1971 (cu o prefață de N. I. Popa), Al. Teodorescu, *Ion Budi-Deleanu, Folclorul la „Contemporanul“*, *Vasile Alecsandri și folclorul românesc, Ibrăileanu și „Viața românească“* (în revista „Cronica“), N. A. Ursu, *Modelul gramaticii lui Samuil Micu și Gheorghe Șincai* („Limba română“, 3/1971, p. 259—272), *Note la poezia lui Conachi, Un prețios manuscris muzical* [ms. 3244 din Biblioteca Academiei R. S. România, cu aprox. 25 de melodii moldovenesti necunoscute din prima jumătate a secolului al XIX-lea], *Există în literatura română „Cîntecul lui Potocki“?* (în revista „Cronica“), Dan Mănuacă, volumul *Scriitori junimiști*, apărut la editura „Junimea“ din Iași, Ion Ciubotaru (în colaborare cu Silvia Ionescu), *Vinătorii. Monografie folclorică*, tipărită de Casa creației populare Iași, recenzie la lucrarea *Ținutul Vrancei* de Ion Diaconu (în prezentul volum al „Anuarului“), *Doina Hreapcă, Note lexicale și etimologice [bahlui, dunăre, olt, olteț; crancasă, mor, șandar, jandar, privință]* (în prezentul volum al „Anuarului“).

La sesiunea organizată de Secția de științe filologice a Academiei R. S. România cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la nașterea lui Garabet Ibrăileanu, cercet. princ. Al. Teodorescu, directorul Centrului, a prezentat comunicarea *Ibrăileanu eminescolog* (tipărită în volumul de față al „Anuarului”), iar la sesiunea științifică jubiliară *50 de ani de lupte și victorii ale poporului român sub conducerea P.C.R.*, organizată de Filiala Iași a Academiei R. S. România împreună cu Filiala Iași a Academiei de științe sociale, cercet. princ. Stelian Dumitrăcel, șeful sectorului de lexicologie, lexicografie și dialectologie, a prezentat comunicarea *Contribuția Centrului de lingvistică, istorie literară și folclor la cercetările filologice din țara noastră*.

În cursul anului 1971 au făcut vizite pentru schimb de experiență cu specialiști de la institute de profil din străinătate : Al. Teodorescu, Dan Mănuacă, Dragoș Moldovanu (R. D. Germană), Remus Zăstroiu (U.R.S.S.) și Leon Volovici (R. P. Polonă).

Centrul a fost vizitat de prof. Louis Michel, de la Universitatea din Montpellier, Ladislau Gáldi, de la Academia maghiară de științe, Ann Briegleb, de la Institutul de etnomuzicologie al Universității din California. Aceste vizite au prilejuit interesante schimburi de păreri, pe teme de specialitate, cu cercetătorii Centrului.